

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* **toegezonden.**

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur **E. van Assen,** *Heulstraat 17, Den Haag.*

HET KONINGSPLEIN TE BATAVIA.

In de nummers van 27 Januari, 3 en 10 Februari zijn de lezers van het Koloniaal Weekblad op de hoogte gesteld van de thans dreigende plannen om op de vlakte van het Koningsplein gebouwen op te richten. „Zoo zien we dus, dat werkelijk het monument, erfstuk van het voorgeslacht wordt bedreigd niet door Arabische bouwspeculanten, maar door Holl. architecten — en van dezen mocht men beter verwachten", roept v. E. uit in zijn artikel: De bebouwing van het Koningsplein, voorkomende in het eerstgenoemde nummer. Dat artikel is zeker met instemming gelezen door de vele oud-gasten hier te lande, die zich hunne ochtend- of avondwandelingen om dat plein herinneren, de prachtige luchtschakeeringen aldaar bij ondergaande zon, zoo schoon als nog geen pen ze heeft kunnen beschrijven, geen penseel ze heeft kunnen schilderen. Mooi echter geeft Louis Couperus den indruk weer in „De stille kracht", waar men leest: „En als een weldadigheid, na de verpletterende warmte, toch, breidde zich als een reuzenweide uit het Koningsplein, waar het verschroeide gras met de eerste regens begon te groenen, de huizen, zóó ver af, zóó ver verschietende in hun dichte tuinen, dat het was als buiten, als bosch en veld en weide, met die wijde lucht er boven, waarin de longen nu adem zwolgen, alsof zij voor het eerst, dien dag, zuurstof zogen en leven: die wijde lucht, iederen dag als een andere weelde van tinten, een overdaad van zonsondergang, een glorieus sterven van den blakenden dag, of de zon zelve stuk brak in vloeizeeën van goud tusschen lila dreigingen van regen. En het was zoo wijd en zoo heerlijk, het was zoo een immense weldadigheid, dat het waarlijk troostte voor dien dag."

Prof. Dr. M. Treub gaf in 1892 in het Tijdschrift Teysmannia een schets met teekening van een parkaanleg op het Koningsplein met vijvers, fontein, bloemenvakken — „a thing of beauty", dat zou zijn „a joy for ever", aan welk woord van Kingsley herinnerd wordt, waar blijkens het onlangs verschenen prachtwerk: Twentieth Century impressions of Netherlands-India, de vreemdeling zich verbaast over de droevige verwaarloozing van die vlakte, die een oogenstreeling, een hartverkwikking, in één woord een zielsverrukken zou kunnen zijn voor „de Koningin van het Oosten." In 1895 herinnerde de redacteur van Teysmannia, H. J. Wigman, aan de schets van Dr. Treub, en deelde hij mede, dat hij een plan had voor een aanleg van het plein aan de hand van onzen bekenden tuinarchitect Locher te Haarlem. „Het is", schreef de heer Wigman, „een meesterstukje, en als dat eens tot uitvoering kwam, zoude Batavia in het bezit komen van een der fraaiste en grootste parken der wereld, en als speciaal tropisch park zoude het zeker eene wereldberoemdheid krijgen. Een der fraaiste gedeelten er van zouden zeker de waterpartijen zijn, want om aan voldoenden grond te komen, ten einde waar noodig het terrein te kunnen ophoogen, zijn er vrij uitgebreide vijvers op aangegeven."

Bij de troonsbestijging van Hare Majesteit, Koningin Wilhelmina, had onze tegenwoordige stadgenoote, Mevrouw Bakhuizen van den Brink, geboren Raedt van Oldenbarnevelt, het sympathieke denkbeeld om de dames van Batavia op te roepen, ter herdenking van die groote gebeurtenis mede te werken tot de verwezenlijking van de gedachte der heeren Treub en Wigman.

Hopende, dat de herinnering aan die oproeping in De Java-Bode van 11 Augustus 1898 de ingezetenen van Batavia nog zou kunnen opwekken om de schending van het Koningsplein te voorkomen door zelf de handen aan het werk te slaan, om dat plein te doen worden een beroemdheid onder de parken der wereld, dunkt het ons niet ongeschikt, die oproeping nog eens in ons blad op te nemen.

ONS KONINGSPLEIN.

Telkens, wanneer ik 't Koningsplein omrijd, komt mij in de gedachte, hoe heerlijk 't zoude zijn, zoo dit groote plein volgens een indertijd aangegeven idee van den heer Wigman *) in een park werd herschapen.

Want leelijk is zoo, ontegenzeggelijk, deze groote ruimte, de long van Batavia, zooals die vlakte onlangs in een der kranten werd betiteld.

't Stationsgebouw, de optrekjes voor de tennisclubs enz. hebben 't helaas niet verfraaid.

Practisch zijn wij, ja, doch om 't practische met 't schoone te vereenigen, daar doen wij, Hollanders, jammer genoeg, weinig aan.

Zoo onze wegen niet mooi breed waren, en de weelderige oostersche plantengroei ze niet zoo fraai stoffeerde, zoude Batavia, dan wel de grootsche stad, de Koningin van 't Oosten zijn zooals zij genoemd wordt?

't Koningsplein nu dor en niet onderhouden, tot een heerlijk park gemaakt, zoude niet ieder vreemdeling onze stad dat milieu benijden?

Telkens, wanneer ik 't plein zie, dan denk ik mij die ruimte, stervormig, van hoek tot hoek, van Noord tot Zuid en Oost tot West, doorsneden door ietwat slingerende wegen, zelfs voor rijtuigen begaanbaar.

In 't midden een groot, hoog langwerpig terras, met lage kolombalustrades, daaromheen een breede strook water, waarin waterbloemen, dat overbrugd is met trappen, een heerlijk overzicht gevende over 't groote park.

De ongelijk gevormde gazons tusschen de slingerwegen, waar natuurlijk voetpaden op uitkomen of van uitgaan, zouden, evenals 't plan, dat de heer Wigman aangeeft, hier en daar beplant moeten zijn met groote boomen, die, tot vollen wasdom gekomen, later 't oog verrukken door hunne vormen, een waringin, een ketapan en tamarindeboom, een groep Flamboyants, accacias, gouden regen, afgewisseld door groote waterpartijen. Steeds moet, dunkt mij, 't plein overzien kunnen worden; men denke zich geen park, dat later geheel begroeid zoude zijn.

Die groote, frissche open plek in onze stad moet blijven bestaan, alleen zij worde verfraaid en onderhouden, een wandelterrein voor oud en jong, waar 't later heerlijk zitten zal zijn onder de enkele groote, mooie boomen, of in ochtend- en middaguren ook bij de groote vijvers vol bloemen.

Wat doen wij, dames van Batavia, voor de aanstaande kroningsfeesten, uitgezonderd de opvoering van den Zwarten Kapitein?

Zoude 't niet mogelijk zijn, dat wij dames, oud en jong, 't initiatief namen voor 't tot stand komen van 't groote park „Koningsplein", zoodoende voor later onze stad een prachtig milieu bezorgende als een liefelijke herinnering aan de troonsbestijging onzer eerste Koningin?

Het zal ons veel kosten, dit plan, maar indachtig aan 't „ce que femme veut etc." zoude er wel wat op te vinden zijn.

Ieder onzer geve naar vermogen een flinke som, en verbinde zich een maandelijksche contributie te betalen tot de voltooiing van 't park. Comedies, concerten, fancy-fairs zouden gehouden kunnen worden om 't fonds te stijven.

In 't midden van het terras zou een stevig fundament moeten worden gelegd, waarop later ter verfraaiing van 't geheel een beeld zal kunnen verrijzen of iets anders.

De steenlegging hiervan moest gedurende de kroningsfeesten kunnen plaats hebben.

Verbonden met 't tegenwoordig in aanleg zijnde Wilhelminapark, zoude men een geheel verkrijgen, dat de dames van Batavia van heden tot eere zoude strekken.

Voor deze hare bemoeienis voor 't algemeen belang zal men haar in de toekomst dankbaar zijn.

H. M. B.

*) Ten rechte de heeren Treub en Wigman.

JAARVERSLAG

betreffende de werkzaamheid der Commissies.

De Commissie tot verspreiding van populaire kennis omtrent Ned. Oost- en West-Indië.

Deze Commissie, kortweg de **„propaganda-commissie"** geheeten, hield zich in het afgeloopen jaar o.m. bezig in het belang van de uitgave van een op populaire wijze geschreven werkje over **„Onze West"** en zulks in aansluiting met de op die wijze uitgegeven

werkjes: **„Een boekje over „Onze Oost" voor hen, die er niet geweest zijn"** door J. H. en H. B. en **„Onze Oost II, iets over het zieleleven van den Inlander"** door T. J. Bezemer.

Evenals met deze werkjes heeft plaats gehad, zal ook de uitgave van het boekje over „Onze West" geschieden voor gezamenlijke rekening van onze Vereeniging en die van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen. Het zal bestaan uit twee gedeelten, n.l. een over Suriname en het andere over Curaçao.

De Commissie tot bevordering der inlandsche nijverheid, kunstnijverheid en huisvlijt in Ned. Oost- en West-Indië.

Deze Commissie bleef hare daadwerkelijke belangstelling toonen in alles wat haar taak omvat en voor zooveel mogelijk ook haren steun schenken aan commissies en vereenigingen welke door tentoonstellingen of op andere wijze meer bekendheid willen geven aan de producten der Inlandsche nijverheid, kunstnijverheid en huisvlijt. Bij de opmaking van dit verslag was bij haar in overweging, om, voor zooveel de koloniën betreft, mede te werken aan de Nationale Huisvlijt-Tentoonstelling, welke in het jaar 1910 te Scheveningen zal worden gehouden.

Ook bleef zij bedacht op hetgeen te doen zou zijn om de Inlandsche kunstnijverheid te ontwikkelen met behoud van het oorspronkelijk Inl. karakter, in verband daarmede, inlanders op te leiden tot oordeelkundig werken, door o.a. het nuttig gebruik te leeren kennen van verschillende instrumenten enz.

Van de plannen tot samenwerking in dit opzicht met de commissie van het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem en de stappen gedaan bij het Ministerie van Koloniën is hiervoren reeds melding gemaakt.

Het voornemen om meer organiseerend te werk te gaan heeft eene uitbreiding dier Commissie wenschelijk doen oordeelen.

De Commissie bestond bij het einde des verslagjaars uit Mevrouw van Zuylen—Tromp, den Haag, presidente; Mevrouw Zilcken—van Baak, den Haag, secretaresse, en als leden: Mevrouw Couperus, geb. v. Lawick te 's Hage; Mevrouw J. v. d. Burg, geb. Stoll, te Hilversum; Mevr. C. Rogier—Knijp te 's-Hage; Mevr. M. Tersteeg—Pronk te 's-Hage; Mevr. M. ten Bosch—Bosscher te 's-Hage; Mej. C. van der Hart te 's-Hage, alsmede de heeren: Ph. Zilcken; J. R. Couperus te 's-Hage; L. P. Bedier de Prairie te idem; Mr. J. H. Abendanon te idem; L. J. C. van Es te Delft; C. Baard te Amsterdam; H. H. van Kol te Voorschoten; E. A. von Saher te Haarlem.

Op initiatief van den heer Couperus stelde de Commissie zich, wat Oost-Indië betreft, een uitvoerig werkplan vast, waarvan de ondervolgende punten achtereenvolgens verder zullen worden behandeld.

1. Centra.

Nagegaan worde van iederen tak van Inl. nijverheid, kunstnijverheid en huisvlijt, op welke plaatsen in Ned.-Ind. daarvan centra's bestaan.

2. Bibliografie.

Het is wenschelijk aanteekening te houden van alles wat omtrent iederen tak van industrie thans reeds is gepubliceerd, om dusdoende te geraken tot eene volledige bibliografie, betreffende ieder onderdeel, teneinde te kunnen voortbouwen op hetgeen door zoovele anderen reeds werd verricht.

3. Omvang, gebreken, behoeften.

Met bovenbedoelde gegevens worde nagegaan den omvang en de belangrijkheid van de verschillende industrieën, de gebreken en de behoeften van iederen tak en op welke wijze in de gebleken behoefte zoude kunnen worden voorzien door verschaffing van meerdere kennis, kapitaal of materiaal.

4. Inlandsch Industrie-Onderwijs.

a. Is eene evolutie in Indië van den thans bijna uitsluitend agrarischen stand van zaken in eene industrieële richting gewenscht?

b. Zoo ja, in welke mate, in welke opzichten?,

c. Verlangen de inlandsche belanghebbenden industrie-onderwijs?

d. Is, waar Landbouw-onderwijs een duidelijk uitgesproken, maar steeds onvoldane behoefte is, voor Industrie-onderwijs ooit eene krachtige belangstelling te verwachten in Nederland, in Indië?

e. In hoeverre is de geografische ligging van Ned.-Indië in het algemeen en van Java in het bijzonder vóór- of nadeelig te achten voor bovenbedoelde evolutie?

f. Heeft men Industrie-onderwijs noodig? In welke mate? Met welk doel?

g. Moeten hierbij filantropische, ethische of zuiver economische beginselen den doorslag geven?

h. Mag men bij het streven naar industrie-onderwijs rekenen op den steun der Groot-industrie?

i. Is industrie-onderwijs voor Indië slechts een vaag ideaal of een duidelijk aangegeven begrip, bereikbaar in verband met bestaande toestanden en beschikbare middelen?

k. Hoe geschiedt het tegenwoordig onderwijs?

l. Op welke wijze denkt men zich de inlandsche industrie scholen, met welk doel moeten die worden opgericht, uit welke middelen, aan welke eischen zullen ze moeten voldoen?

m. Op welke wijze kan verband of aansluiting worden gezocht tusschen het gewoon lager onderwijs en het verlangde industrie-onderwijs?

n. In hoeverre is voor het gewenschte industrie-onderwijs te rekenen op den steun van het gouvernement van Ned.-Ind., van Inl. Vorsten en Grooten, van de bestaande industrieële inrichtingen, van andere belangstellenden, van de Eur. en Inl. Pers en waarin zou de benoodigde steun kunnen bestaan: financieële, moreele, wetenschappelijke of daadwerkelijke hulp?

5. Invloed van de Groot-Industrie op de andere takken van nijverheid.

6. Invloed van den Landbouw op de andere takken van nijverheid.

7. Kapitaalverschaffing. Bestaat gebrek aan kapitaal? Stamkapitaal of werkkapitaal?

Bij welke industrieën, in welke mate en hoe daarin te voorzien?

8. Materiaalverschaffing. Bestaat inderdaad bij een of andere industrie gebrek aan deugdelijk materiaal? Zoo ja, waarbij en in welke mate? Hoe hierin verbetering te brengen?

9. Invloed van Westersche Industrie op Oostersche nijverheid.

De te niet gegane industrieën.

De tegenwoordig achteruitgaande industrieën.

10. Massa-productie. In hoeverre is het streven naar massa-productie aan te bevelen?

11. Fabricatie in Indie. In hoeverre is mogelijk de vervaardiging in Indië van artikelen, die thans in belangrijke hoeveelheden worden vervaardigd in het Westen uit oorspronkelijke Oostersche grondstoffen?

12. Handel in Oostersche Nijverheidsartikelen.

Welke zijn de oorzaken of redenen, dat de handel in Inlandsche nijverheid- en kunstartikelen tot nog toe niet door den Westerschen handelaar is ter hand genomen?

Artikelen-aankoop, voorschotten, transport, inkomende rechten, commissieloon, geschiktheid der Indische artikelen voor Westersch (speciaal Nederlandsch) gebruik, verlangde kwaliteit, afmeting, kleurteekening, aantal tusschenpersonen. Inkoops- en verkoopsprijzen. Omvang van productie en navraag of afzet.

Verhouding tusschen Oostersche en Westersche consumptie. Aantal producenten mogelijkheid om aan vermeerderde navraag te voldoen.

13. Groote Nijverheids-ondernemingen. Wat hieronder te verstaan?

In hoeverre is eene bevordering van het oprichten van groote nijverheidsondernemingen mogelijk en gewenscht ten opzichte van de Inlandsche nijverheids-artikelen.

14. Monsterkamers. Welke is de ondervinding in deze elders opgedaan? Zijn dergelijke inrichtingen wenschelijk en mogelijk voor de Inl. industrie? Waar zouden die moeten zijn? Voor welke Industrie? Met welk doel? Aan welke eischen zouden ze hebben te voldoen?

15. Tentoonstellingen en de invloed daarvan op de nijverheid.

16. Het Inlandsch Marktwezen.

17. Het Inlandsch transportwezen.

18. Gewenschte locale onderzoekingen: Op welke wijze zullen die onderzoekingen kunnen worden bevorderd?

19. Publicatie van monografie, betreffende Inl. Industrie.

Prijsvragen ter bevordering van het maken van monografieën.

20. Periodieke publicatie in zake Industrie.

21. Vastlegging der bestaande kunstvormen. Verstrekking van Patronen. Goedkoope publicatiën ter verspreiding en ten gebruike bij het Inl. onderwijs.

De Commissie houdt zich ten zeerste aanbevolen voor opmerkingen en aanwijzingen van deskundigen betreffende al deze punten.

Door de Naamlooze Vennootschap „Boeatan" wordt in het winkellokaal, Heulstraat 17 te 's-Hage, eene doorloopende tentoonstelling gehouden van artikelen van Nederlandsch Oost- en West-Indische kunstnijverheid en huisvlijt, welke voorraad telkens met fraaie en nuttige voorwerpen wordt aangevuld.

De toegang is vrij voor alle belangstellenden.

Redactie-Commissie van „Het Koloniaal Weekblad."

Op grond, dat het met de uitgeefster, de naamlooze vennootschap „Luctor et Emergo", loopende contract, voor haar te onvoordeelig bleek, gaf die firma bij brief van 16 Juni 1909 te kennen, dat zij het met haar gesloten contract dd. 1 October 1907, met 1 Januari 1910 niet wenschte te verlengen.

Een nauwgezet oderzoek gaf het Hoofdbestuur de overtuiging, dat onder de bestaande omstandigheden het beste was niet van uitgever te veranderen, en zoo is in eene daartoe opzettelijk belegde algemeene vergadering besloten, voorloopig een verdere proef te nemen om, met eenige geldelijke opoffering der vereeniging de uitgifte en exploitatie aan dezelfde firma toe te vertrouwen, onder voorwaarde van te zorgen voor een goeden druk en ten gerieve van de lezers nog eenige andere verbetering aan te brengen.

Op de algemeene vergadering, waarin dit verslag wordt uitgebracht, zal nader beslist moeten worden omtrent de wijze van verdere uitgifte van het Orgaan.

In de Redactie-Commissie kwam in zooverre verandering, dat de heer J. J. Meijer, die de rubrieken „Wat de Inlander zegt" en „Wat de Chinees vertelt" behandelde, met het einde van het Verslagjaar aftrad, terwijl diens taak door den heer E. van Assen, secretaris van het Hoofdbestuur, werd overgenomen.

Zij bestaat thans uit: Mevrouw N. van Zuylen—Tromp, presidente, Jhr. O. J. van Beresteijn, secr., W. van der Zijl, administrateur, E. van Assen, W. C. Muller en vele zeer gewaardeerde medewerkers, bleef zich beijveren, om, rekening houdende met de beschikbare middelen, het Koloniaal Weekblad aan zijne bestemming te doen beantwoorden; zij rekent daarbij op toenemende medewerking van de leden der Vereeniging.

Af en toe deed zij met behulp van buiten een geïllustreerd nummer verschijnen, dat veel bijval mocht ondervinden en gaarne zou zij geregeld daarmede voortgaan, o.m. wenschen, dat de inkomsten der Vereeniging door een sterke toeneming van haar ledental dermate vermeerdere, dat zij cliché's bij oorspronkelijke beschrijvingen zou kunnen doen aanmaken.

Het is intusschen merkbaar, dat het Weekblad, hoe bescheiden ook, meer en meer de aandacht trekt, waartoe veel bijdragen de rubrieken „Wat de Inlander zegt" en „Wat de Chinees vertelt", welke voor zoover Indië betreft, zeer worden gewaardeerd in de Inlandsche maatschappij en dankbaar maken wij gewag van de vele stemmen, die zich in het verslagjaar deden hooren, om aan te sporen tot ondersteuning van het goede streven onzer Vereeniging door ruime toetreding tot het lidmaatschap, waarvan wij hopen spoedig de resultaten te mogen zien.

De in de Hoofdbestuursvergadering van 10 April 1909 sub VII goedgekeurde regeling betreffende de Redactie van het Orgaan der Vereeniging en de daarbij behoorende leiddraad zijn opgenomen in het Koloniaal Weekblad van 4 Maart 1909 No. 9, terwijl ze ook in het Jaarboekje over 1910 zullen voorkomen.

Het vorenstaande zal aan de belangstellende lezers wel een beeld geven van de wijze, waarop het Bestuur en de Commissies der Vereeniging hun taak gedurende het jaar 1910 hebben opgevat en omtrent hun werkzaamheid.

Moge daarbij de overtuiging ingang vinden, dat de Vereeniging „Oost en West" haar doel ernstig in het oog houdt en de sympathie verdient van allen, die belangstellen in de toekomst onzer overzeesche bezittingen, waarvan moge blijken door eene groote vermeerdering van haar ledental, die het Bestuur in staat zal stellen zijn ijver in volle kracht te ontwikkelen, terwijl het nu door gebrek aan de noodige middelen te dikwijls genoopt wordt zich in te toomen.

De Secretaris:
E. VAN ASSEN.

's-Hage, Januari 1910.

Uit de O.-I. Mail.

De cholera te Bandoeng was, naar wij uit de jongste mail lazen, half Januari reeds geweken. Te Batavia daarentegen kwamen nog telkens enkele gevallen voor. De Javabode meldde, dat met het oog daarop de geneeskundige dienst het voorstel had gedaan, om de a.s. **Pasar Malem** niet te doen doorgaan. Het bestuur werd hierdoor voor een moeilijk geval geplaatst. Wanneer met het oog op den gezondheidstoestand werd besloten tot uitstel van de passer malem, zou dit een groot financieel verlies voor de bevolking beteekenen.

Elders lezen wij:

In het belang van de openbare gezondheid zal het houden van spelen op den **Pasar Malem** verboden worden. Zij zal dit jaar een zoo beperkt mogelijk karakter dragen.

———

Er gingen geruchten, dat de Gouverneur-Generaal binnenkort een bezoek zou brengen aan Bandoeng,

om zich persoonlijk te overtuigen van de gelegenheid voor de vestiging aldaar van het Departement van oorlog, zoo ook, dat de heer Lovink eerlang een inspectiereis door de Preanger zou houden.

Bandjir ter Sumatra's Westkust.

De gouverneur van Sumatra's Westkust seinde 11 Januari naar Batavia:

Telefonische verbinding Soepajang hersteld, controleur meldt door overstrooming 81 huizen verwoest, 12 bruggen weggeslagen, 9 personen verdronken; schade aan huizen en gewas nog niet te begrooten.

In de Sumatrabode vinden wij de volgende bizonderheden:

Tengevolge van ongeveer 12 uren aaneen aanhoudenden regen in den morgen van 5 Januari trad de Soemanirivier buiten haar oevers. De soloksche vlakte was blank, en in sommige huizen stond het water ½ meter hoog boven den vloer.

Bij Tandjoeng Bingkoeang werd een man het slachtoffer van het woest stroomende water.

De onder Singkarak ressorteerende negori Soemani had ook veel te lijden door het verdrinken van geiten, runderen en kippen.

Dat onder die omstandigheden ook het spoorwegverkeer weldra stilstond, is wel te begrijpen. Reizigers, die van de eerstgaande en komende treinen gebruik maakten, konden het doel hunner reis nog bereiken, maar toen was het uit, en moest men eenerzijds tr Solok, anderzijds te Singkarak overnachten.

Onderwijs.

Ingesteld is de betrekking van inspecteur van het middelbaar onderwijs, op een bezoldiging van *f*100 's maands, met twee driejaarlijksche verhoogingen van *f*100 's maands, benevens een indemniteit voor schrijfbehoeften van *f*25 's maands.

De Openbare School aan de Kerk.

Men schreef uit Menado aan de Locomotief:

„Eindelijk begint er actie uit te gaan van hen, die zich tegen de conversie der openbare inlandsche school verzetten... moge het niet te laat zijn. Jammer voor de zaak, dat de wetgevende macht bij de behandeling der ind. begrooting niet wist, wat zij nu weet. In de eerste plaats de verspreiding der brochure: „De openbare school aan de kerk", die voor velen, vooral Europeanen, iets nieuws bevatte, en de zaak deed bespreken. Het feit, vermeld op blz. 6 der brochure, „dat geheele families, ja negorijen overgaan of dreigen over te gaan", is onlangs weer bewaarheid.

De negorij Laikit met 241 zielen is niet lang geleden tot de kath. kerk overgegaan en zoo dreigt een nog grootere negorij over te gaan.

In de Menado Courant van 23 December jl. kan men lezen, dat verschillende inl. onderwijzers dreigen over te gaan tot Rome, als de overgave der scholen doorgaat. Laat het N.Z.G. toch zijn eigen ruiten niet ingooien", zoo besluit het blad.

De politiek ten opzichte der Buitenbezittingen.

Het Soerab. Hbl. is van oordeel, dat bij de gevoerde politiek tegenover de Buitenbezittingen door de Regeering te veel hooi op de vork wordt genomen.

Ook wordt nutteloos hooi opgenomen, meent het blad en wijst op Ceram, waar een dure militaire actie wordt volgehouden, zonder dat daar nut van te wachten is, aan de kosten evenredig.

„Meer dan een jaar zijn de soldaten er bezig met eindeloos moeilijke tochten door het gebied der koppensnellende bevolking, welke hoogstens 3 à 4 honderd volwassen mannen telt. Die bevolking is volstrekt onbeschaafd, leeft van sago en ketella, doet niemand overlast en biedt geen enkelen waarborg voor een eenigszins spoedige „ontwikkeling". Intusschen heeft zij met haar primitieve vuurwapenen, waarbij elk blikje tot kogel kan worden vervormd, reeds menig slachtoffer gemaakt onder onze troepen."

De Javabode is het echter hiermede niet eens, bewerende, dat nu alles op Ceram zoo goed als rustig geregeld is, zegt de redactie o.m.:

„In hoeverre het ceramsche „hooi" van zoo goede kwaliteit is, dat het de kosten van het opnemen zou loonen, moet uit de toekomst blijken. Maar zelfs al ware dat „hooi" nu zooveel niet waard, dan zou de regeering toch verplicht zijn geweest, de moeite te nemen, het op te ruimen, het niet langer slordig en vuil op zijn erf te laten slingeren, maar het zoo keurig mogelijk op te stapelen, gelijk een boer, die zich respecteert, het zou doen."

„Een barbaarschheid"

noemt de Javabode het opleggen eener boete van tien pCt. van den aanslag, wegens het te laat betalen van een belastingtermijn en zegt:

„Zulke barbaarschheid wordt in N.-Indië gepleegd. Menigeen heeft het aan den lijve — wij bedoelen aan den zak! — kunnen ondervinden, wanneer hij opging om zijn inkomsten- of personeele belasting te betalen.

Een dergelijk dwangmiddel is principiëel ongeoorloofd; daarbij ontkennen wij de doeltreffendheid.

Een kleine verhooging der belasting, ten einde den staat schadeloos te stellen voor de onkosten, welke de vertraagde betaling dezen veroorzaakt, is het eenige, welke het gerechtigd is te eischen. Dwingen tot betalen, moet de staat natuurlijk kunnen, maar niet tot meer dan het billijk aandeel van den aangeslagene in de kosten der staathuishouding bedraagt."

Het Nieuws v. d. Dag v. N.-I. is zoo stout op te merken, dat het der Javabode zeker bekend zal zijn, dat reeds besloten is, aan deze barbaarschheid weldra een einde te maken.

Inlandsche Nijverheid op de Brusselsche tentoonstelling.

In het gebouw van de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging werden de voorwerpen van inlandsche nijverheid tentoongesteld, welke bijeengebracht zijn voor de wereldtentoonstelling te Brussel. Alle Bataviasche bladen geven er lange opsommingen van, die doen denken aan de inventaris-lijst van „Boeatan."

Jammer, dat een dergelijke vóór-expositie niet ook hier in Nederland gehouden wordt, nu toch de geheele verzameling in het stadsmuseum te Amsterdam opgeslagen is.

De Rubber-rage.

De toenemende omvang der rubbercultuur in Ned.-Indië vraagt gezette overweging van de toekomst van deze nieuwe cultuur.

Zeker, het is gemakkelijk deze kwestie te beoordeelen naar den schijn van het oogenblik; de groote uitbreiding van nieuwe zaken en daarnaast de zeer bevredigende vraag naar en de prijs van het product. Maar in de toekomst staat een enorme toename der productie te wachten, en nu is de groote vraag, of de geregelde toename van den afzet dan tot een

FEUILLETON.

Door Atjeh en de Gajoe-landen.*)

In Lam Meulo leerden wij voor het eerst de marechaussee kennen.

De Menadoneezen en Ambonneezen, waaruit dit korps grootendeels is gerecruteerd, zijn meestal kleine, fiksch gebouwde jonge kerels, die, vooral de eerstgenoemden, zeer veel uiterlijke overeenkomst hebben met den Japanner. Zij zijn, als de meeste Minahassa-menschen, christenen, hebben een sterk uitgesproken neiging voor Westersche gewoonten en achten zich ook beleedigd, wanneer men hen niet met den Europeaan, maar met den inlander gelijk stelt. Aan hun godsdienstplichten houden zij zich zeer streng. Hun Ambonneesche dominee, een sympathieke, gemoedelijke man, die onberispelijk Hollandsch spreekt, reist voortdurend de bivaks af, ook die waar de infanterie een, schoon veel kleiner deel, van zijn land- en geloofsgenooten herbergt, en houdt met hen alleraardigst-eenvoudige bijeenkomsten, waarbij psalmen gezongen worden, zonder muziekinstrument en dominee bij elken nieuwen toon als souffleur optreedt. In de eerste plaats zijn zij plichtsgetrouw, met hart en ziel fanatieke soldaten, militairisten tot in de toppen van hun vingers, dapper, taai, onvermoeid, prat op roem en bevordering, haast vrouwelijk bezorgd over hun uiterlijk.

Ofschoon de arme kerels een zeer schamel inkomentje van het Koninkrijk der Nederlanden ontvangen, waarvan zij al hun dagelijksche behoeften in het dure Atjeh zelf aanschaffen moeten, zien zij toch nog kans om hun garderobe keurig in orde te houden. Zij dwepen met alles wat buitenmodel is, phantaseeren op hun Zondagsche jassen zelfs kragen, waarop de zoo onderscheidende oranje marechausseepadjes te duidelijker uitkomen, gaan 's Zondagsmorgens, al is 't maar een kwartiertje, keurig gekleed, de jas van officierslaken, de képi altijd scheef op 't hoofd, de pantalon keurig gevouwen en lakschoenen aan de voeten, een honderd meter ver buiten het bivak wandelen en hun cigaretje rooken. En wie niet anders wist zou denken, dat daar een stelletje swell-cadetten van de Bredasche Academie of het Scheveningsche strand naar de Atjehsche wildernis was overgeloopen. Dat zulke onvoorwaardelijke ijdeltuities, als elk goed militair, dwepen met decoraties, is geen wonder. En zij dragen dan ook alles, de Willemsorde zoo mogelijk of het daarop gelijkend kruis voor „moed en trouw", dat voor de inlandsche is ingevoerd, en natuurlijk un expeditie-kruizen met tallooze gespen. Zij dragen zelfs die groot-model decoraties op hun dienstjassen in het bivak, en als ze kans zagen zouden ze geloof ik ook bij het uitrukken de onderscheidingen hier of daar op een goed zichtbare plaats vasthechten.

Maar kranige kerels als zij zijn, verdienen zij ten volle, dat men hun alle ijdelheid vergeeft, die trouwens aan de meeste hunner officieren ook niet vreemd is.

De Menadonneezen en Ambonneezen zijn verzot op... Europeesche dansen, die zij al op jeugdigen leeftijd leeren, en ik geef u de verzekering, dat door de mannen op een zoogenaamd „dangse-dangse" beter gewalst wordt dan in menige Europeesche balzaal.

Kapitein Boreel zou zijn eerenaam van den meest gastvrijen officier van Atjeh voor de zooveelste maal verdienen door ons in de gelegenheid te stellen, in zijn bivak zoo'n „dangse-dangse"-avond in de cantine in optima forma mee te maken. Met hem en de luitenants Camman, Jonquière en v. Gheel Gildemeester zaten we tijdig in de „balzaal" als muurbloempjes opgesteld, terwijl reeds eenige dansdames, een drietal de bloote voetjes in kleine slofjes gestoken, maar overigens in sarong en kabaai, het Indisch nationaal toilet, ons met bedeesde oogen van den anderen wand zaten aan te staren. Maar de fraaiste verschijning op dit balfeest was een Menadoneesche schoone, die zich voor dezen avond in Europeesch toilet had gestoken, waarschijnlijk echter niet heelemaal volgens de regelen der kunst; althans de verraderlijk ronde rug, de strak gespannen buste en de rok, die van voren opmerkelijker lager bij den grond hing dan van achteren, gaven onmiddellijk den indruk, alsof een al te grappig bivakbewoner in een speelsche bui, hoofd en voeten van deze schoone dame een halven slag had omgedraaid. Het orkest was in het begin van den avond nog niet voltallig, bestond toen slechts uit één viool voor de melodie, en één Menadoneesche trom voor de begeleiding. Later kwam er gelukkig een paar guitaren te hulp.

(Slot volgt.)

*) Uit het *Alg. Handelsblad.*

ongeveer gelijk cijfer genaderd zal zijn. De Indische Financier stelt eenige becijferingen op omtrent dit vraagstuk en komt, bij een jaarlijksche toename van 14 pct. der met rubber beplante oppervlakte en van 10 pct. van het gebruik, tot resultaten, die ongeveer overeenkomen in 1917, zijnde het jaar, waarin de in de laatste jaren nieuw geplante boomen alle zullen produceeren.

De door de Ned. Financier gegeven cijfers en de beschouwingen daaraan vast te knoopen zijn van dien aard, dat velen den omvang der rubberaanplantingen als te groot beschouwen.

Misschien zal dat er toe bijdragen de verwachtingen omtrent deze cultuur wat minder hoog gespannen te doen zijn, waardoor de gevolgen van een krach op dit gebied, zoo zij te eeniger tijd mocht volgen, ook minder intens zullen zijn, zoo besluit het Bat. Nieuwsblad.

Een geregelde auto-dienst tusschen Soerabaja en Tosari.

Hieraan wijdt de heer M. van Geuns een hoofdartikel in het Soer. Handelsblad, en zegt o.m.:

„Het komt mij voor, dat een dagelijksche dienst een weelde zal zijn, die de maatschappij zich slechts kan permitteeren ten koste van de rentabiliteit der onderneming. Het getal bezoekers van Poespo en Tosari toch is niet groot genoeg om dag aan dag de auto's te vullen. Drie keeren per week lijkt mij rationeeler toe. Men zou 's Zaterdagsmiddags te Soerabaja kunnen afrijden, om 's Maandagsmorgens weer af te dalen naar de vlakte. Dan zouden de afritten nog op Dinsdag en Donderdag kunnen gesteld worden. Op deze wijze zal men niet zoo'n aanzienlijk getal wagens tot zijn beschikking behoeven te hebben. In de heete maanden October en November, die elk jaar van een exodus uit de vlakte naar de bergen getuigen zijn, zou de dienst kunnen worden uitgebreid.

Schrijver eindigt met de woorden:

„Laat ons hopen dat de afstand tusschen Soerabaja en Tosari spoedig tot een uur of vier zal worden teruggebracht: van Soerabaja naar Pasoeroean 1½ uur en van Pasoeroean naar Tosari 2½ uur. Zij, die dan week's end in het Tenggersche hooggebergte willen passeeren, — 's Zaterdagsmiddags heen en 's Maandagsmorgens terug — behoeven zich die luxe niet meer te ontzeggen, vooral wanneer voor dezen trip goedkoopere retourbiljetten verkrijgbaar worden gesteld.

In 't algemeen is het in het belang van Java, dat de verkeersmiddelen verbeterd worden. Mogen dan in den aanvang de resultaten hiervan niet of ternauwernood merkbaar zijn, op den duur zal het ons mooie eiland ten goede komen.

Boedi Oetomo.

In de vergadering van het hoofdbestuur van Boedi Oetomo half Januari jl. is besloten toch ten spoedigste over te gaan tot de oprichting van een dagblad als orgaan der vereeniging.

Reeds zijn circulaires opgesteld, welke ter publicatie zullen worden gegeven aan de verschillende maleische bladen, terwijl de conceptstatuten thans gereed zijn.

Het Bat. Nieuwsblad, waaraan wij dit bericht ontleenen, wil voorloopig volstaan met een opwekking tot hare inlandsche lezers om krachtigen steun te verleenen aan deze zaak. Een officieel orgaan vertegenwoordigende de meeningen en bedoelingen van Boedi Oetomo en betere gedachten omtrent het streven verspreidende, is een eerste levensvereischte van den bond, die thans in ledental zeer is toegenomen.

———

Uit Bandoeng schrijft men aan het Soerab. Handelsblad:

Het groote succes dat de heeren Lameyn en Scholte op den 27en December j.l., den eersten feestavond van het onderwijzerscongres, hebben gehad met de opvoering van het abel spel Esmoreit en de hindoe-legende Masvati, gaf aanleiding tot een reprise, die 14 Jan. 's avonds in de societeit Concordia plaats had. Van de zijde van genoemde heeren werd deze tweede opvoering, tegen entree, gegeven ten bate van de door de vereeniging Boedi Oetomo aan te leggen bibliotheek, en van de zijde van het publiek was 't verlangen groot om deze beide opvoeringen van bijzonder karakter nogmaals bij te wonen. Vooral de opvoering na de pauze van Masvati, een phantastische uitbeelding van een sprookje, geïllustreerd door electrische lichteffecten en schitterende costumes, was zeer mooi. Men voelde, dat er iets bijzonders werd gegeven, dat hier nog niet gezien was. De gebaren en bewegingen waren in volkomen overeenstemming met het karakter dezer Hindoe-legende.

Naar Europa.

In de Javabode lezen wij:

Onlangs vertrok naar Europa de heer A. A. Badjenet, een onzer arabische millionnairs, oud-pres. van de vereen. Sariket Dagang Islamiah. Veel vrienden zeiden hem aan 't station te Buitenzorg vaarwel, 't was een handen-gestreel en gekus om wee van te worden. Op Tandjong Priok ging 't hetzelfde gangetje.

De Arabier gaat eerst naar Singapore en vandaar naar Egypte, voorts naar Constantinopel, waar hij trouwt met de dochter van een turkschen Croesus. Het gedeeltelijk jonge paar komt dan terug naar Indië."

Jammer, dat zij dan toch halfweg zijnde, niet ook een kijkje in Nederland komen nemen.

WEST-INDIË.

SURINAME.

In de zitting van de Koloniale Staten van den 17en Januari l.l. werden behalve de ontwerpen, betreffende het muntwezen, nog aangenomen die tot wijziging en aanvulling van de opium verordening, en die tot nadere wijziging van de regeling van het districtsbestuur.

Op dit laatste amendement werden evenwel eenige amendementen gesteld en aangenomen, nadat nog het lid Thomson zijne bevreemding had te kennen gegeven, dat, waar de meerderheid der Koloniale Staten nog niet langer dan twee jaar geleden het traktement van districts-commissarissen bepaalde op ƒ3500, door periodieke verhoogingen te stijgen tot ƒ4500, thans de meerderheid dit traktement niet voldoende acht.

Wat de amendementen betreft, is dan in de eerste plaats bepaald om het traktement van den districtscommissaris van Cottica en Boven Commewijne (in het ontwerp bepaald op ƒ3500—4000) te stellen op ƒ4000—4500, evenals bepaald is voor de commissarissen van Saramacca en Boven Suriname. Het bestuur is uitgegaan van de onderstelling, dat de twee laatstgenoemde districten drukker zijn dan Cottica en Boven Commewijne. Na de jongste uitbreiding is dit district echter zeer in belangrijkheid toegenomen. Men vindt er o.m. een groote suikerplantage en de Gouvern. rubberonderneming, terwijl het ontbreken van een telephoon, die vele zijkreeken met tal van gronden, en de ontzaglijke afstanden van het beheer zeker niet vergemakkelijken.

Verder werd de bepaling weder opgenomen, dat een van verlof terugkeerend districts-commissaris niet in traktement zal achteruitgaan, indien hem bij zijn terugkeer het beheer over een district van minder bezoldiging wordt opgedragen.

Dan werd aangenomen, dat door de aanneming dezer verordening geen wijziging kan worden gebracht in de reeds verkregen rechten door definitieve benoeming, terwijl ten slotte de pensioenberekening, in verband met het recht van commissarissen op vrije woning (welke door het bestuur was verlaagd tot ƒ750 's jaars) op het oude bedrag van ƒ960 werd teruggebracht.

Van bestuurswege is een uitvoerig rapport verschenen van het boschwezen, met voorstel tot voortzetting op kleine schaal.

Uit dit rapport blijkt, dat tot dusverre (met inbegrip der proefexploitatie) werd uitgegeven voor het boschwezen ƒ225,232,52.

De ontvangsten bedroegen ƒ21,930,03½.

Om het boschwezen op kleine schaal voort te zetten, zou volgens het Bestuur een jaarlijksche uitgaaf van ƒ27.000 worden gevorderd, welke uitgaaf het Bestuur zegt dat grootendeels door de opbrengst van hout, rubber enz. zal worden gedekt.

Wat de inzending van Suriname voor de tentoonstelling te Brussel betreft, schreef De West:

„Onder voorwerpen hier reeds bijeengebracht voor de Brusselsche tentoonstelling, bevinden zich modellen van vaartuigen in Suriname in gebruik, visschersbooten, tentbooten, ponten, corjalen, sloepen enz. enz.

Een jongen, Egbert Visser, die op straat wandelde met een door hem zelf gesneden verdienstelijk model van een visschersboot, werd door een der commissieleden voor dit werk aangezocht, en bleek het noodige talent daartoe te bezitten.

Onder de voor de tentoonstelling bestemde voorwerpen bevinden zich verder: cassave en bijproducten, een model van een longtom (om goud te wasschen), diverse houtsoorten, een balata-zweep, enz.

Heel erg schitterend is de bezending niet."

CURAÇAO.

Wij ontleenen aan De Wekker het volgende:

De Curaçaosche Panamahoeden, die naar de Brusselsche Tentoonstelling gezonden zullen worden, bestaat uit:

1o. 104 hoeden van verschillende vormen en prijzen van af 50 cts. tot en met ƒ40.— per stuk;

2o. 12 dozijn in onderscheidene kwaliteiten en prijzen. (Deze hoeden vertegenwoordigen de volksindustrie).

3o. een collectie veel fijnere, mooiere en grootere dan die, welke in 1909 naar de Middenstandstentoonstelling gezonden werd.

4o. een collectie hoeden in de verschillende stadiën van bewerking.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Overgave van het bestuur van Ned.-Indië. Den 18en December 1909 had de overgave van het bestuur van Ned.-Indië plaats.

Behalve in de Java-Bode, was de critiek op het Bestuursbeleid van den Voorman van 1905—1909 in de toongevende Europeesche nieuwsbladen in Nederlandsch-Indië niet gunstig. Opvallend was het evenwel, dat de Europeesche pers in Indië, die,toch wel in de gelegenheid is om met toongevende en vooruitstrevende inlanders contact te onderhouden, in hare critiek geen melding maakte van hetgeen de inlander ten deze denkt.

De Inlandsche pers onthield zich van critiek op het besturrsbeleid en bepaalde zich er toe om de aankomst van den pas aangekomen Gouverneur-Generaal mede te deelen, voorts eene uitvoerige beschrijving te geven van de officieele plechtigheid der overgave, alsmede van de afreis van den afgetreden titularis.

De **Bintang Soerabaija** van 27 December 1909 no. 296 maakte melding van den bekenden godsdienstzin van den nieuw opgetreden Gouverneur-Generaal, en stelt de vraag: of deze in werkelijkheid de Christelijke voorschriften ook zal toepassen op de andere onderdanen van Nederlandsch-Indië, die geen Christen zijn, maar toch staan onder de bescherming van de Nederlandsche vlag. Kan de Christen, vraagt het blad, verder het toelaten, dat de inlandsche en Chineesche geëmployeerden bij den Staatsspoor slechts een derde gedeelte ontvangen van de bezoldiging, welke aan de Europeesche geëmployeerden is toegekend?

Bij den Post- en Telegraafdienst bestaat dezelfde onbillijkheid, terwijl die lieden tot den commies-rang niet worden toegelaten. Zoodra zijn ze echter niet met de Europeanen gelijkgesteld, of zij worden op gelijken voet als deze behandeld. Zulks wijst er op, dat geen rasverschil in deze op den voorgrond treedt, maar dat de bestaande regeling gebrekkig is. Deze wordt onrechtvaardig geacht en is tegen den wil van Hare Majesteit de Koningin, die verlangt, dat, bij voldoende intellectueele kennis, de door Europeanen bekleede functies voor alle rassen openstaan.

Over den terugkeer naar N.-Indië van R. Soetan Casajangan. Dat de Bataks van de Residentie Tapanoeli (Sumatra's Westkust) ten opzichte van hunnen intellectueelen vooruitgang, hunne hoop hebben gevestigd op R. Soetan Casajangan Soripade, die thans in Nederland zijne studies voltooit, blijkt wel duidelijk uit een artikel (geteekend „Schoolpotlood"), geplaatst in de **„Pertja Barat"** van 23 November 1909 no. 134, waarin de wensch wordt uitgesproken, dat Soetan Casajangan, die zooveel voor zijn land en voor zijn stam gevoelt, spoedig naar Ned.-Indië moge terugkeeren.

In Tapanoeli zijn nog meer onderwijzers, zegt de schrijver, die voor het hooge doel der intellectueele ontwikkeling veel gevoelen, maar er is geen locomotief voor den trein aanwezig en dan willen de wagens niet vooruit. Men wacht op de locomotief die in Nederland nog niet gereed is, en op de rails, welk materiëel noodig is om de wagens in beweging te stellen.

In dit laatste vervoermiddel bevinden zich honderden Bataks, die in verband met hun hooge gespannen verwachting haast geen geduld meer hebben om langer te wachten en reikhalzend uitzien naar het uur van vertrek van den trein, die liefst een sneltrein moet zijn.

Met de locomotief wordt bedoeld R. Soetan Casajangan, en met de wagens de Bataksche onderwijzers.

Men koestert de hoop, dat de studie van R. Soetan Casajangan spoedig voltooid moge zijn, opdat hij terugkeere naar zijn land en naar zijn stam, ten einde deze op de hoogte te brengen van de kennis der Nederlandsche taal.

Bij zijn terugkeer zal hij zich kunnen overtuigen van het verschil, dat er bestaat tusschen den toestand van 4 jaren geleden en dien van heden en dan tevens kunnen waarnemen het verlangen, dat er bestaat naar de kennis van de Nederlandsche taal, die in staat moet stellen zich verder te ontwikkelen. Die bevordering der ontwikkeling moet verder komen van de zijde der Regeering, want de inlandsche hoofden en ambtenaren in de Bataklanden beschikken niet over goede bezoldigingen en over voldoende eigen middelen, terwijl het zenden van kinderen naar de eenige Hollandsche school te Siboga voor hen over het algemeen te kostbaar is.

Over de wenschelijkheid van de kennis der Nederl. taal voor den Javaan, in het belang zijner ontwikkeling. Herhaaldelijk is in deze rubriek van het Koloniaal Weekblad, in verband met de in Nederlandsch Oost-Indië door alle Maleische bladen gestelde vraag, welken weg de inlander moet volgen om vooruit te komen, reeds gewezen op het feit, dat de meeste schrijvers van oordeel waren, dat die vooruitgang moest worden verkregen door het aanleeren van de Nederlandsche taal.

Dat die vraag, die zoo belangrijk is voor den inlander, ook de Indische onderwijzers bezig hield, sprak wel van zelf.

In de vergadering van Inlandsche onderwijzers te Bandoeng, op 5 Maart 1909, ten huize van den heer G. E. Ter Haar, werd dan ook besloten om R. Ardininoto, voorzitter van de vereeniging „Boedi Oetomo", uit te noodigen tot het houden van eene lezing over het onderwerp waarvan hier sprake is en daaromtrent zijne meening te kennen te geven. Die voordracht heeft plaats gehad en is opgenomen in het weekblad de **„Boemi Poetera"** van 23 October 1909 No. 15, waaraan het navolgende is ontleend:

Door den inleider werden vier vragen gesteld, nl.:

I. Is de kennis van de Nederlandsche taal voor den Javaan noodzakelijk?

II. Is het onderwijs in de Nederlandsche taal dat in de Iste klasse op de scholen wordt onderwezen, voldoende?

III. Hoe is de meening omtrent het verzoek, dat er een Hollandsche school besta voor inlanders, tegen betaling van een schoolgeld van ƒ2.50 per leerling?

IV. Moet het onderwijs, hetwelk aan de inlandsche onderwijzers op de kweekscholen wordt gegeven, voldoen aan dezelfde eischen als het onderwijs, dat de onderwijzers in Nederland ontvangen?

Op die vragen werden de navolgende beschouwingen gegeven:

De inleider stelde op den voorgrond, dat de tegenwoordige toestand op Java van dien aard is, dat de Javaan de Nederlandsche taal moet leeren, omdat in de eigen taal geen wetenschappelijke boeken bestaan en hij — zonder de kennis van die taal — zijne wetenschap niet kan uitbreiden. Bovendien eischt de Regeering, dat allen, die voor de betrekking van inlandsch ambtenaar in aanmerking willen komen, zich de Nederlandsche taal goed eigen hebben gemaakt. Degenen, die die taal niet kennen, komen niet in aanmerking.

De meer gegoeden besteden dan ook belangrijke sommen aan het onderwijs in de Nederlandsche taal, omdat, bij het bepalen van de keuze eener functie in de maatschappij, door velen aan de opname in den ambtenaarsstand de voorkeur wordt gegeven.

Voor die functies worden niet al te hooge eischen gesteld door de Regeering, men ontvangt zijne bezoldiging regelmatig, terwijl over gebrek aan eerb ed niet te klagen valt.

Het standpunt, dat de inleider in het onderwerp in kwestie innam, was, dat alleen de superieure intellecten onder de Javanen voorshands geroepen zijn, om zich op de kennis der Nederlandsche taal toe te leggen. Die taal is voor het Javaansche volk op dit oogenblik de taal der wetenschap. Maar men bewere niet beslist, dat de Javaan alleen door de kennis van de Nederlandsche taal de wetenschap machtig kan worden. Zulks zou ook door de Javaansche taal kunnen worden verkregen. Voor alle Javanen is de kennis van de Nederlandsche taal niet dadelijk noodzakelijk. De handelaar en de landbouwer stellen die kennis niet op zulk een hoogen prijs. De eerste heeft kapitaal noodig; de tweede moet verstand hebben van rijstveldenbewerking en van tuinbouw. De inleider was van meening, dat, om zijne kennis te vermeerderen, het in het geheel niet noodzakelijk is om vreemde talen te leeren. De Engelschen, Franschen, Nederlanders enz. brengen immers ook, ieder in hun eigen taal, de wetenschappelijke kennis aan het volk bij.

Doch er is meer.

De Nederlandsche taal is bijzonder moeielijk om aan te leeren.

Zij, die in Nederland de kennis van die taal hebben opgedaan en in Indië ten deze als kundig bekend staan, verklaren eenstemmig, dat zij de in die taal in Nederlandsche gezelschappen gevoerde gesfprekken dikwijls moeielijk kunnen volgen en eigen gedachten, uit vrees voor het begaan van hinderlijke fouten, niet durven uitspreken. In geval van drift kan men in het geheel niets zeggen en zijn de Nederlandsche woorden niet bij de hand. Op de artsen- en landbouwscholen zijn wel enkelen, die de lessen kunnen volgen, maar velen verlaten toch ook met onvoltooide kennis die instellingen en het was dan ook de overtuiging van den inleider, dat, als op die scholen de Westersche wetenschappen in de Javaansche taal werden onderwezen, de eindresultaten gunstiger zouden zijn.

Een grondige kennis der Nederlandsche taal eischt een twintigjarige oefening.

Na een dergelijke opleiding huwen de jongelieden gewoonlijk, vormen zich een gezin en moeten dan in hun levensonderhoud voorzien. Doch dit valt hun — ondanks de kennis der Nederlandsche taal — lang niet altijd gemakkelijk.

Gelukkig is dan het gouvernement daar om in die gevallen te voorzien.

Men wordt al spoedig in den staatsdienst opgenomen, maar de door die lieden gepresteerde dienstarbeid is, niettegenstaande de Nederlandsche taalkennis, over het algemeen toch minder dan die van de inlandsche ambtenaren, die het Nederlandsch niet hebben geleerd.

Aan eene studie van de Nederlandsche taal zijn vele onkosten verbonden. Te Batavia wordt voor kostgeld van een kind ƒ75 tot ƒ100 per maand betaald. Zij, die de studies hebben kunnen voltooien, zijn ook nog niet altijd verstandig. Zij benutten hun kennis niet voor den inboorling, maar geven de voorkeur aan het schitteren in een domme omgeving, zorgen het best voor zichzelf en geven van tijd tot tijd eene raadgeving ten beste, die lang niet altijd wordt opgevolgd. Wil men — ondanks het bovenvermelde — toch vasthouden aan het beginsel om Java — middels de kennis der Nederlandsche taal — vooruit te brengen, dan voorzag de spreker, dat in geen 70 of 80 jaren het beoogde doel zal kunnen worden bereikt.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Bestuursovergave. De Maleisch-Chineesche pers liet zich op de navolgende wijze uit over het bestuursbeleid van de laatste vijf jaren:

In haar nummer 298 van 31 December 1909 bracht de Redactie en administratie van de **Perniagaän** hulde aan de Regeering voor hare belangrijke bemoeiingen in zake de oprichting der Hollandsch-Chineesche scholen. Voorts werden zekere voorrechten aan de Chineesche officieren toegekend, terwijl het passenstelsel op hen niet van toepassing werd verklaard. Een voorstel tot verandering van het Wijkenstelsel was in de pen en het verzoek van een 14-tal moderne toonaangevende Chineezen, om afschaffing van de politierol, zooals die thans bestaat, was naar Nederland opgezonden.

In de **Pertja Timor** van 23 December 1909 No. 102 wees de persoon van M. op het vele, dat in Atjeh tot stand was gebracht en op hetgeen in het belang van het onderwijs van de Gemeente- en Gewestelijke raden was verricht.

Zeer zeker waren bij lange na niet al de wenschen der Chineezen van Nederlandsch-Indië vervuld, maar het bovenstaande gaf toch de duidelijke bewijzen, dat de Regeering het goed meende met de Chineezen en dat men voor het tot stand gebrachte dankbaar kon en moest zijn.

Ten einde den belangstellenden lezer in staat te stellen op onpartijdige wijze te beoordeelen, in hoeverre het boven beweerde overeenkomstig de werkelijkheid der feiten is, wordt verwezen naar het in het Koloniaal Weekblad van 23 Juli 1908 No. 30 opgenomen opstel van den heer B., waarin het een en ander omtrent het Chineezen-vraagstuk werd medegedeeld.

Ook raadplege men de Java-Bode van 24 December 1908, waarin de oorlog verklaard werd aan de Chineezen in Nederlandsch-Indië.

Opium. De **Pembrita Tjoeng Wa** van 16 November 1909 No. 116 bevat den inhoud van het voorstel van China, in zake de maatregelen, die genomen moeten worden, ten einde tot eene afschaffing van het opiumgebruik te geraken en dat voorgebracht is op de Internationale Opium-Conferentie, welke in het jaar 1909 te Shanghai is gehouden.

Dit voorstel luidt:

a. Geleidelijke afschaffing.

b. De Regeeringen van de landen, die aan de Conferentie hebben deelgenomen, bepalen ieder het gebied, waar opium gerookt mag worden.

c. Zij nemen voorts de strengste maatregelen tegen den smokkelhandel in opium.

d. Zij waken verder, ieder in hun ressort, met alle beschikbare middelen tegen den invoer, bereiding en den uitvoer van morphine.

e. Zij zullen zorg dragen, dat de vervaardigde medicijnen tegen het opiumgebruik niet schadelijk zullen zijn voor hen, die dat gebruik wenschen op te geven.

f. De noodige voorzieningen zullen worden genomen om in de plaatsen in China, waar de verschillende Regeeringen concessies hebben verkregen, en waar medicijnen, met opium gemengd, worden vervaardigd, op te heffen.

Hierbij zij aangeteekend, dat de Regeeringen, die aan de conferentie hebben deelgenomen en eveneens voorstellen hebben ingediend, zijn:

De Vereenigde Staten van Amerika, Australië, Engeland, Duitschland, Frankrijk, Italië, Japan, Nederland, Portugal, Rusland, Perzië en Siam.

De rapporten handelden over:

a. het aanplanten van opium.

b. over de inkomsten uit dat middel en de wijze, waarop die worden verkregen.

c. over de hoeveelheid van het opiumverbruik.

d. over den verkoop van opium in elk land.

Chin. Ceremoniën. Ten einde den band tusschen alle Chineezen te versterken, wordt er in Groot-China naar gestreefd om alle ceremoniën en gebruiken in alle streken, waar zij verblijf houden, gelijk te doen zijn.

De Minister van Ceremoniën te Peking heeft — in verband daarmede — de noodige inlichtingen gevraagd omtrent de bestaande gebruiken in de Chineesche provinciën.

Over den toestand van de Chineezen in Nederl.-Indië. In hetzelfde blad No. 116 van de Pembrita Tjoeng Wa viel het bericht op, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken te Peking een geheim rapport van den Chineeschen gezant te 's-Hage had ontvangen, vermoedelijk handelende over eenige regelingen van toestanden, betreffende de Chineezen in Nederlandsch-Indië.

Nadat de Prins Regent van den inhoud van dat rapport had kennis genomen, hield deze eene langdurige conferentie met den Minister van Buitenlandsche Zaken.

Nogmaals de haarvlecht. In No. 6 van het Koloniaal Weekblad van 10 Februari 1910, werd — onder opsomming van de bezwaren, die aan het dragen van de haarvlecht verbonden waren — medegedeeld, dat velen den maatregel der afschaffing van die haarvlecht toejuichten.

Uit een artikel, voorkomende in de **„Ho Po"** van 20 December 1909 No. 348 en van de hand van den mede-redacteur van dat blad, Tan Goan Kiat, blijkt echter, dat er, behalve twijfel aan de nuttigheid van de haarvlecht en de zucht om het zich gemakkelijk te maken, ook nog andere motieven zijn, waarom zoo velen die afschaffing hoogst wenschelijk vinden. Naar hunne meening toch zal daardoor de geringschatting van den Europeaan ten opzichte van den Chinees verminderen. Het laat zich, naar de meening van den schrijver, aanzien, dat een Chinees met een haarvlecht, in gezelschap van een Europeaan, door dezen nimmer in de Westersche talen zal worden aangesproken, al kent hij die talen ook nog zoo goed, terwijl hem 9 maal van de tien gevallen geen stoel zal worden aangeboden.

Waar de Europeaan door de Chineezen in hunne woningen behoorlijk wordt ontvangen en dikwijls met kostbare spijzen en dranken wordt overladen, moet omgekeerd de Chinees in de woning van den Europeaan dikwijls blijven staan wachten.

Zoodra heeft de Chinees zich echter niet van zijne haarvlecht ontdaan, of de Europeaan wijzigt zijne houding en schijnt dan geen bezwaren meer te hebben om met hem in Westersche talen te converseeren en hem een stoel aan te bieden.

Is dat niet het bewijs, dat het dragen van de haarvlecht het betuigen van eerbied den Europeaan in den weg staat, vraagt de schrijver.

Het gaat er ten deze bij de Chineezen dus ook om, om den eerbied terug te winnen, zooals die bewezen werd tijdens het oude Chineesche Keizerrijk, toen dat nog groot en tevens krachtig was.

De in het Buitenl. studeerende Chin. jongelingschap. Waar er hier te lande naar gestreefd wordt om de Chineesche jongelingen, die in Nederland hunne studies en opvoeding trachten te voltooien, zooveel mogelijk tegemoet te komen, daar viel de opwekking van Ong Yoe Ek te Buitenzorg aan zijne Indische landgenooten (voorkomende in de **„Ho Po"** van 29 December 1909 No. 348) om hunne studies liever in Japan en Amerika te volgen, wel op.

Vooral Amerika schijnt ten deze de voorkeur te hebben, omdat daar „Indian Societys" zijn opgericht, die aan de studeerenden uit Indië, van elke godsdienstige richting, hulp en steun bieden.

Te New York worden zij bijv. bij aankomst al dadelijk onder dak gebracht in het East-India-House, in afwachting van nader te treffen voorzieningen. In het geheel zijn er 80 à 90 Indische studenten uit Engelsch-Indië afkomstig. Een 10-tal werken er in fabrieken of aan de academies of op Nijverheidsscholen; anderen werken er bij families, dan wel op Persbureaux, doch allen ontvingen den noodigen steun der societys.

Van Vreemde Koloniën.

Aan de Ivoorkust.

Het is, volgens een schrijven uit Dimbokro van den 24en Januari ll. aan de Dépêche Coloniale, in deze Fransche kolonie nog lang niet pluis.

De opgestane stam der Abbeys is nog volstrekt niet tot rede gebracht. Een trein, die van Abidjean kwam, werd bij Agboville ter hoogte van Boeroekroe door de inboorlingen aangevallen. Niettegenstaande het hevig vuur, dat de inboorlingen op den trein richtten, werd geen der zich daarin bevindende Europeanen gewond.

Den 24en Januari vertrok eene colonne uit Dimbokro naar Boeroekroe, om een straftocht in die streek te ondernemen.

De Abbeys hebben geducht huis gehouden in de tijdelijk bij het uitbreken van den opstand verlaten stations langs den spoorweg.

Te Dimbokro had men in de eerste dagen van den opstand angstige oogenblikken doorgemaakt, totdat eene compagnie tirailleurs uit Baoulé was gekomen, om de plaats te bezetten.

Thans verluidt volgens den briefschrijver, dat ook de machtige stam der Ngbans zich begint te roeren. Eenigen tijd geleden leverden de Fransche autoriteiten zekeren Senegalees, Ali Seck, aan dezen stam uit. Wel verre van daarmede het doel te bereiken, dien stam voor zich te winnen, hebben de Ngbans blijkbaar in deze toegeeflijkheid een bewijs van zwakte gezien.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Junghuhn-Gedenkboek.

Dezer dagen is bij de firma Martinus Nijhoff alhier verschenen het „Gedenkboek Franz Junghuhn 1809—1909", uitgegeven door de Junghuhn-Commissie, een verzameling van een twintigtal opstellen, waarvan enkele in de Duitsche taal geschreven zijn. Nagenoeg alle bijdragen hebben betrekking op Junghuhn's leven en werken, en daardoor vormt het boek een hulde, den grooten onderzoeker van Indië's natuur volkomen waardig. Het boek is opgedragen aan „Mevrouw de weduwe F. W. Junghuhn, geboren Johanna Louisa Frederica Koch, die den eenzamen vorscher zooveel geluk heeft geschonken."

Tegenover den titel staat een sprekend portret van Junghuhn, reproductie eener foto door hemzelf genomen en afgestaan door Dr. Groneman, die tevens enkele herinneringen aan zijn tijdgenoot en vriend in het Gedenkboek geschreven heeft.

Prof. Schmidt te Berlijn, een familielid van Junghuhn, behandelt Junghuhn's leven, dan volgt een uitnemend en met overtuiging geschreven opstel: „Junghuhn's levensbeschouwing", door ds. A. C. Carpentier Alting en vervolgens een serie van bijdragen, die alle Junghuhn's veelzijdige verdiensten als natuuronderzoeker doen uitkomen. Dr. R. D. M. Verbeek beschouwt hem als geoloog, dr. J. P. van der Stok als klimatoloog, prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis als ethnograaf, prof. J. F. Niermeijer als topograaf, prof. K. Martin bespreekt zijn arbeid voor het onderzoek der versteeningen, terwijl zijn verdiensten voor de kina-kultuur worden uiteengezet door den directeur van de gouvernements-kina-kultuur, P. van Leersum, Prof. dr. W. Volz schrijft over de Bataklanden:

Een belangrijk aandeel in de samenstelling van het Gedenkboek is genomen door dr. S. H. Koorders, die in verschillende bijdragen Junghuhn's verdienste voor de plantengeographie in het licht stelde (ten deele in samenwerking met prof. J. F. Niermeijer) en verschillende door Junghuhn verzamelde planten voor de eerste maal beschreef; en door den heer W. C. Muller, die een samenvattend overzicht geeft van Junghuhn's talrijke geschriften.

Ten slotte gaven nog kortere bijdragen: de heeren G. P. Rouffaer, J. van Baren en dr. Jul. C. Mohr.

Het lijvige boekdeel doet de firma Nijhoff alle eer aan; het is keurig gedrukt in 8o formaat, o.m. versierd met eenige gezichten op de gouvernements-kinaonderneming, een teekening van Junghuhn's grafmonument te Lembang en een groot aantal afdrukken naar photographiën door Junghuhn zelf opgeveer 'n halve eeuw geleden genomen; bovendien met 't portret van Junghuhn's hoogbejaarde weduwe, Mevr. Junghuhn-Koch, die thans nog te 's-Gravenhage verblijf houdt.

Caoutchouc-kultuur.

In het fraaie tijdschrift „Buiten" vonden wij in het nummer van 29 Januari j.l. een vrije uitvoerige populair-wetenschappelijke beschouwing over de cultuur van caoutchouc, door den heer F. C. J. Scheurleer, waarop dezerzijds gaarne de aandacht wordt gevestigd. De schrijver geeft een overzicht allereerst van de groote beteekenis dezer cultuur, als onmisbare grondstof voor de industrie, in den tegenwoordigen tijd; millioenen guldens zijn in die cultuur gestoken en er gaat geen maand voorbij, dat niet een nieuwe „rubber-maatschappij" wordt opgericht. Daarna behandelt hij de wijze waarop het product wordt gewonnen, om vervolgens te bespreken de landen, in welke de cultuur gedreven wordt, waarbij hij uitvoerig stilstaat bij de Nederlandsche koloniën. Het bevreemdt hem, dat Suriname nog zoo weinig aan „den algemeenen wedstrijd" heeft deelgenomen, hoewel de kansen ook daar zeer gunstig staan. Letterlijk schrijft de heer Sch. hierover: „Terwijl elders de landerijen met groote kosten geschikt moeten worden gemaakt voor de caoutchouc-cultuur, heeft men in Suriname groote stukken ingepolderd land, die onder de huidige omstandigheden, nu de andere cultures kwijnen, nagenoeg waardeloos zijn. Sedert jaren is de landbouw in deze kolonie een lijdensgeschiedenis. Toen de suiker-, de katoen- en de koffiecultuur niet meer loonend waren, bracht de cacao-cultuur een tijd lang eenige verbetering, maar de krullotenziekte bedreigde ook die met ondergang, evenals de Panamaziekte nu weer de bacoven-cultuur. Indien de kwijnende culturen worden vervangen door die van een veelbelovend gewas als Hevea en deze overal in de kolonie door plantagehouders en kleine landbouwers wordt ter hand genomen, zal dit misschien het middel blijken om den landbouw in Suriname uit zijn verval op te beuren. Het gouvernement zou zich moeten belasten met de zorg voor den invoer van zaden op groote schaal, en tevens met de zorg om die zaden geplant te krijgen; daarin ligt het zwaartepunt. De uitgaven voor deze cultuur kunnen worden bestreden uit de fondsen voor productieve werken en zouden blijken nuttig besteed te zijn."

Keurige illustraties vergezellen den tekst van het artikel.

Door Midden-Java.

Boon's geïllustreerd Magazijn van Februari bevat onder dit opschrift het slot van een uitvoerig geïllustreerd artikel van den heer S. D. le Fèbre, waarin veel verteld wordt van Java's oudheden. Bij het doorbladeren van deze bijdrage trof ons een passage, die een zeer ongunstig licht werpt op toestanden in de Vorstenlanden, doch wellicht eenigszins overdreven werd voorgesteld? Sprekende van Djokja zegt de heer le F, nl. onder meer: „....'t Is waar, de sultan heeft drie stel paarden: een vijftigtal zwarte en evenveel witte en isabelkleurige! Maar wat zien ze er uit, wat zijn ze mager, wat zien de oogen van al die dieren u hol en droefgeestig aan! En dan de tuigen, aan elken stal opgehangen, hoe armoedig zijn die, en gelapt! — Alleen de nieuwe staatsiekoets, waarvoor de bediende eerst eerbiedig den sembah maakt, is een kunstwerk: elegant van vorm, rijk verguld en met fraaie versieringen in relief. Acht paarden trekken het gevaarte en acht bedienden in livrei hurken hier of daar neer, half onder 't loofwerk verscholen.

Het geheel is een toonbeeld van vervallen grootheid en tevergeefs tracht de sultan door uiterlijken glans de innerlijke armoe van zijn rijk te verbergen. Nergens op Java heb ik zoo'n haveloozе en verdierlijkte bevolking aangetroffen als in de vorstenlanden."

Eigen Haard.

Het jongste nummer van Eigen Haard brengt het begin van een opstel van den heer S. Kalff, getiteld: De geboorteplaats van Jan Pietersz. Coen (met portretten en illustraties). Moge het artikel alleszins waard zijn om te worden gelezen, het moet ons van het hart, dat de heer Kalff (niet om zijn geschrift aantrekkelijk te maken, nemen we aan) te veel den nadruk legt op de schaduwzijden van de daden van Neêrland's grootsten Gouv.-Generaal. „Naast het beeld van den Nederlandschen koloniënstichter verrijst voor den geschiedvorscher het beeld van den hardvochtigen puritein, den bekrompen monopolist en den meedoogenloozen provoost-geweldiger der Oost-Indische Compagnie", zegt de heer K. en haalt daarbij de woorden aan van Mr. J. A. van der Chijs: „Ware voor Coen niet reeds een standbeeld opgerigt, ik betwijfel of zulks nog zoude verrijzen. Aan zijn naam kleeft bloed."

Maar gelukkig staan tegenover deze uitingen ook andere; we herinneren bijv. aan de hoogst waardeerende woorden van den heer Schaepman, uitgesproken bij gelegenheid der onthulling van Coen's standbeeld te Hoorn, maar daarvan maakt de heer Kalff geen melding.

Tijdschrift voor het Binnenl. Bestuur.

Afl. 6 van deel 37 van het Tijdschr. voor het Binnenl. Bestuur opent met een opstel van den heer

W. H. van der Haas, getiteld: Geen uitgifte meer van gronden in erfpacht voor de particuliere industrie op Java, waartoe hij aanleiding vond in de bekende voordracht van controleur Coops over de Erfpachtsindustrie. Het betoog van den schrijver komt in 't kort hierop neer: De particuliere erfpachtindustrie wende vortaan hare blikken naar de bezittingen buiten Java. Daar liggen millioenen bouws maagdelijke gronden in schaarsch bevolkte streken te wachten op ontginning; dáár heeft zij de ruimte; dáár kan zij rijke oogst binnenhalen en zegen aanbrengen. Op Java is geen plaats meer. De gronden, welke op Java nog voor uitgifte in erfpacht in aanmerking komen, worden van Staatswege ontgonnen; geleidelijk neme de Staat den erfpachtsindustrieel op Java het werk uit de handen, en... doe het dan beter dan tot nog toe is gedaan.

Van de overige bijdragen van dit Nummer noemen wij: Een curieus vonnis, door Moolenburgh. — Landrente en wetenschap, door C. J. Hasselman — Kolonisatie en Ethisch politieke beschouwingen, door A. J. Hamerster.

Jong-Indië.

In Jong Indië (2e jaargang No. 27) bespreekt „Indicus" het laatste Jaarverslag der vereeniging Oost en West en knoopt daaraan vast eene bespiegeling naar aanleiding van het 10-jarig bestaan der vereeniging. Met hetgeen door Oost en West is tot stand gebracht in dat tijdperk is Indicus maar matigjes ingenomen. Volgens hem is het niet onmogelijk, dat de vereeniging te veel hooi op haar vork heeft genomen en daardoor wat zij onderneemt slechts ten halve uitvoert. Maar de groote fout zoekt Indicus in... de deftigheid der vereeniging. Het lijkt hem zoo toe, dat zij een soort van poging is om in Holland zoo iets als een Indisch kringetje te vormen, „naar het bekende recept; een kringetje, het hooge woord moet er uit, waarin iets van de oude glorie uit Indië is terug te vinden, iets aparts, vreemd aan het Hollandsche leven."

Het Koloniaal Weekblad komt er nog slechter af. „Het orgaan — leeraart Indicus — worde van deftig en in den toon desnoods onbeleefd; het neme, o gruwel! desnoods de allures aan van die „onfatsoenlijke" Indische pers, als het maar zonder ophouden getuigt er te willen zijn en blijven, allen tegenstand en tegenwerking ten spijt."

Als wij iets te zeggen hadden, zouden wij Indicus onmiddellijk de leiding van het Koloniaal Weekblad willen geven. Hij verstaat het vak blijkbaar uitnemend!

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 6: Koffiecultuur, door Dr. K. W. van Gorkom. — Rubberscraps, door Dr. A. H. Berkhout. — A bibliographó of sugar cane entomology, door H. C. Prinsen Geerligs. — Een monographie over den oliepalm, door v. I. — Sterkteberekening van stoomketels in Nederlandsch-Indië. — Kultuurberichten. (De afschaffing van het apanagestelsel in de Vorstenlanden. — Handel in versche bananen in Frankfort am Main). — Kleine mededeelingen. (Wetsbepalingen tot het tegengaan van uitroeiing van zoogdieren en vogels in Ned.-Indië. — Verkeersmiddelen op Sumatra). — Financieele berichten en verslagen. Benevens de overige gewone wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

No. 38 bevat: Verlofgangers op reis, door M. van Geuns. — Lain doeloe, lain sekarang. IX. De taal is gansch het volk (slot), door Felix. De schrijver eindigt zijn interessante beschouwing met eene vergelijking van het vroegere en tegenwoordig Indië en zegt — hoe zeldzaam zijn dergelijke van waardeering getuigende woorden! — „de laatste halve eeuw heeft ten opzichte van de opheffing van het beschavingspeil voor deze kolonie wonderen gedaan." — De aanvaring van het stoomschip „Oranje" (met afb.) door M. van Geuns. — De begrafenis der Keizerin-Moeder van China (met afb.) door H. Borel.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 19 Januari '10.
De Sumatrapost idem.
Het Soer. Handelsblad t/m 18 Januari '10.
De Banier No. 2.
De Ind. Mercuur No. 7.
Ned.-Ind. Effectenblad No. 3.
Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw No. 152.
Bijdrage voor de Taal-, Land- en Volkenkunde. III en IV afl. Negende deel.
Vereen. beoef. v/d krijgswetenschap III t/m V afl.
Onze Vloot. Circ. No. 6.
Verslag Marine-Vereeniging No. 1 en 2.
Tabaksoverzicht v/d importhandel in Nederland.

MEDEDEELINGEN.

Van de Afdeeling Utrecht.

I. **Algemeene Vergadering** op *25 Febr. e.k.* in **Irene.**

Agenda:

Behalve behandeling van het voorgeschrevene in art. 10 v/h huish. reglement der afdeeling, komen nog aan de orde het verslag van de(n) afgevaardigde naar de Algemeene Vergadering der Vereeniging en het rapport over het dépôt.

Als Bestuursleden zijn aan de beurt van aftreden: Mevr. Weusman—Luitjes en Mevr. van Oeveren—van Schaik. Als Hoofdbestuurslid is aan de beurt van aftreden Mevr. van Oeveren.

Lijst van candidaten in te dienen uiterlijk 22 Febr. bij den heer S. H. Tjabring, secr., Ganzenmarkt 1.

———

II. *Maandag 28 Februari,* in den *Wintertuin van het hôtel* **Pays-Bays**, *voordracht met lichtbeelden,* over:

„Inlandsche Kunstnijverheid in Ned. Oost-Indië,

te houden door *Mevr. Van Zuylen—Tromp* uit Den Haag.

Aanvang 8 uur.

Leden hebben toegang met één introducé(e)

Van de Afdeeling Amsterdam:

Jaarlijksche Algemeene Vergadering op **Maandag 21 Febr. 1910**, in het **American-Hôtel**, alhier. Aanvang 's avonds 8 uur.

Punten van Behandeling:

a. Lezing der notulen.
b. Ingekomen stukken.
c. Vaststelling van een nieuw Huishoudelijk Reglement der Afdeeling.

Toelichting: Het bestaande Huishoudelijk Reglement is, voor zooveel mogelijk, gevolgd. De wijzigingen zijn hoofdzakelijk het gevolg van de nieuwe Statuten en het nieuwe Huishoudelijk Reglement der vereeniging.

d. Het verslag der Afdeeling over 1709.
e. Het verslag van den penningmeester over 1909.
f. Benoeming van Bestuursleden.
g. Benoeming van afgevaardigden voor de algemeene vergadering der vereeniging.
h. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

———

Donderdag 24 Februari a.s., 's avonds te 8 uren, zal de heer **A. J. Gooszen**, kapitein bij den Generalen Staf van het Ned.-Ind. Leger, in een der zalen van het American-hotel te Amsterdam voor de leden der afdeeling aldaar eene **lezing** houden over: **„Een en ander over Land en Volk in Zuid-Nieuw-Guinea."** De lezing zal door het vertoonen van lichtbeelden worden toegelicht, terwijl eene verzameling van door den heer Gooszen medegebrachte ethnografische voorwerpen in de zaal zal zijn tentoongesteld.

Zooals bekend zal zijn, vertoefde de heer Gooszen geruimen tijd in Zuid Nieuw-Guinea als commandant van een der exploratie-detachementen.

Voor introductie tot de lezing wende men zich tot den secretaris der Afdeeling, C. de Vries, Amsterdam, Weesperzijde 22.

Namens het bestuur:
Mr. H. Smeenge Voorzitter.
C. de Vries, Secretaris.
Weesperzijde 22.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Jaarlijksche gewone Algemeene Vergadering op *Donderdag 24 Februari a.s.,* des namiddags ten $8^1/_4$ ure, in het gebouw *Laan v. Meerdervoort 195.*

Agenda:

1. Verslag over het afgeloopen jaar 1909 met vermelding van den toestand op 3 December, en der verschillende resultaten, welke verkregen zijn door het restaurant en de commissiën.
2. Rekening en Verantwoording over 1909.
3. Verkiezing van drie bestuursleden in de plaats van hen, die aan de beurt van aftreden zijn.
4. Benoeming van afgevaardigden voor de Algemeene Vergadering der Uereeniging „Oost en West."
5. Opmaken candidatenlijst voor het Hoofdbestuur.

Namens het Afd. Bestuur:
R. A. J. van Delden, Secretaris.

Van het Informatie-Bureau:

Voor het vak van scheepsbouw bij het marine-etablissement te Soerabaja worden gevraagd vijf bekwame **scheepsmakers.**

Zij moeten zijn van een uitstekend physiek gestel, hetgeen moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Dept. van Kol. Zij mogen niet jonger zijn dan 22 en niet ouder dan 30 jaar.

Zij zijn gehouden zich te verbinden voor den tijd van drie jaren, in te gaan met den dag van ontscheping in Ned.-Indië.

Voor nadere bijzonderheden zie St.-Ct. no. 82.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een **doctor in de Nederlandsche letteren**, die in Mei a.s. derwaarts zal moeten vertrekken.

Het traktement bedraagt *f*450 's maands, met drie vierjaarlijksche traktementsverhoogingen, elk van *f*100 's maands, waarvan de eerste al dadelijk zal worden toegekend.

Zij, die zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Maart 1910, bij een op zegel geschreven reqnest, tot Departement van Koloniën wenden.

Voor nadere bijzonderheden zie St. Ct. No. 36.

(Exemplaren van de Staatscourant Nos. 32 en 36 zijn, zoolang de voorraad strekt, kosteloos verkrijgbaar bij het Informatie-bureau, Heulstraat 17).

Reglement voor het Informatiebureau.

Art. 1. Door de Vereeniging „Oost en West" wordt in het leven geroepen een Commissie, die zich ten taak stelt het houden van een bureau van raad en voorlichting ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden.

Art. 2. Die Commissie stelt zich in betrekking met regeeringspersonen of lichamen in Nederland en zijne bezittingen, met de besturders of hoofden van daar gevestigde maatschappijen en ondernemingen van nijverheid, landbouw enz., en voorziet zich zooveel mogelijk van alle gegevens, dienstig om hare taak naar den eisch te vervullen.

Art. 3. De commissie bestaat uit de heeren:

E. van Assen, voorzitter, Regentesselaan 7, 's-Gravenhage. E. M. van den Bergh van Heinenoord, Bezuidenhout 245a, idem. Dr. H. Blink, Groot Hertoginnelaan 67, idem. H. D. H. Bosboom, van der Heimstraat 66, Scheveningen. C. J. Hasselman, Koninginnegracht 85, 's-Gravenhage. W. L. Megelink, Sundastraat 26, idem. J. M. Pijnacker Hordijk, Nassauplein 30, idem, en J. L. van Gennep, Obrechtstr. 212, idem, secretaris-thesaurier.

Zij wordt voorgezeten door een lid van 't Hoofdbestuur der Vereeniging ,,Oost en West" en kiest haar midden een secretaris.

Aan den secretaris kan een vergoeding worden toegekend.

Nieuwe leden der Commissie worden op hare voordracht benoemd door het Hoofdbestuur der Vereeniging ,,Oost en West". Zij behooren lid dier vereeniging te zijn.

Art. 4. De Voorzitter leidt de vergaderingen der commissie, houdt het Hoofdbestuur op de hoogte van hare verrichtingen en de commissie van de wenschen en de zienswijze van het Hoofdbestuur.

De Voorzitter wordt bij ontstentenis vervangen door het oudste lid in jaren.

Art. 5. De secretaris heeft zijn kantoor ter plaatse door het Hoofdbestuur na overleg met de commissie aangewezen, en houdt zitting op dagen en uren, door de Commissie vastgesteld;

staat te woord de personen, die zich tot hem wenden om inlichting als bedoelde in de 1ste paragraaf;

beantwoordt hunne vragen, voor zooveel hem dit mogelijk is, en de gegevens daartoe te zijner beschikking zijn, of tracht die gegevens te bezorgen;

roept de hulp in van de leden der commissie, die zich meer in het bijzonder beschikbaar hebben gesteld om inlichtingen te geven ten aanzien van bepaalde vakken of een bepaalden werkkring;

houdt van een en ander de door de sommissie gewenschte registers aan;

voert de briefwisseling, bewaart het archief en de boekerij;

houdt aanteekening van het verhandelde in de vergaderingen der commissie;

zorgt voor de opstelling van het jaarverslag aan het Hoofdbestuur.

Art. 6. De Commissie vergadert te 's-Gravenhage ienminste eenmaal 's maands en voorts telkens wanneer de voorzitter dit noodig acht, of het verzoek daartoe door ten minste drie leden wordt gedaan.

Art. 7. In eene in de maand Februari van elk jaar te houden vergadering zal worden behandeld het door den secretaris opgestelde jaarverslag over de verrichtingen der Commissie, hetwelk aan het Hoofdbestuur zal worden ingediend.

In de vergaderingen zullen de werkzaamheden der verschillende leden der Commissie zooveel mogelijk worden verdeeld en bepaald.

Aan den voorzitter der Vereeniging ,,Oost en West" wordt kennis gegeven van de te houden vergaderingen der Commissie, opdat hij dezen, zulks wenschende, zal kunnen bijwonen.

Voor de opgave,

De Secretaris van het Informatie-Bureau:
J. L. v. GENNEP.

Van de Afd. Leiden.

Jaarlijksche Algemeene Vergadering op *Vrijdag 25 Febr. 1910,* 's middags te 4 uur, in het **Nutsgebouw,** (Steenschuur).

Punten van behandeling:

a. Jaarverslag over 1909.
b. Rekening en Verantwoording over 1909.
c. Verkiezing van twee Bestuursleden in verband met de periodieke aftreding van de heeren J. A. van Hamel en Mr. J. E. Heeres.
d. Verkiezing van afgevaardigden en plaatsvervangende afgevaardigden ter Algemeene Vergadering der Vereeniging.
e. Rondvraag.

Namens het Bestuur:
Mr. ED. RIJKE. Secretaris.

Van de Afd. Breda en Omstreken.

Donderdag 24 Februari a.s. des avonds ten 7½ ure zal de kapitein der infanterie A. Dudok van Heel, Ridder Mil. W.O. E.S., commandant van de wielrijderscompagnie, 3e Divisie te Breda, **eene lezing met lichtbeelden** houden in de bovenzaal van het Zuid-Hollandsch Koffiehuis aldaar, over

Atjeh.

De geschiedenis en het ontstaan van den oorlog, het land en zijne bevolking.

Gratis toegang voor de leden van Oost en West met introductie, terwijl de officieren en oud-officieren worden uitgenoodigd deze lezing met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het stoomschip ,,Prins Maurits", Gezagvoerder H. J. v. d. Goot, van West-Indië naar Amsterdam.

A. van Raamshorst; W. Eijssen; G. J. Verwijnen; J. Lagaaij; G. J. v. d. Klein; M. Noest; C. Knuvelder; W. G. J. Aalbertsberg; J. Fohl.

Passagiers van het Nederl. s.s. ,,Sindoro", commandant A. van Leeuwen, van Batavia 20 Januari 1910, te Marseille 13 Februari 1910.

Mevrouw L. Everard; W. F. van Grasstek; J. G. Poley; H. W. van Kampen; Mevrouw A. van Laar met 2 kinderen; Mejuffrouw W. H. M. van Ooy; J. J. Reinders met echtgenoote; J. H. Scholtens; H. van Surksum; J. P. J. Vooling; F. L. Blaes; J. C. Meijer; F. Veiver; F. van Brienen; L. Herman; J. Dupree, benevens H.M. troepen en schepelingen.

Naar Padang: Majoor J. B. Plas; Mej. L. F. Mattey; W. Mertens met echtgenoote en 1 kind; C. Baumann; Lauw Teng Sing; H. P. Salomons Jr.; H. Cramer; Th. J. Bakx; W. van Wessem.

Passagiers van het stoomschip ,,Tambora", gezagvoerder W. Bagchus, van Rotterdam naar Nederlandsch-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept: J. A. M. M. von Schauroth met echtgenoote en 2 kinderen; J. L. van Weert; E. G. Heijning met echtgenoote en 1 kind; W. J. Eilers; Mejuffrouw C. van Duren; L. A. van Deun; Th. K. J. Jans met echtgenoote en 1 kind; Mevrouw Wed. J. ter Marsch—Bastiaans; Mevrouw E. L. W. Dijkstra—Schröder en dochter; K. J. Smit; C. H. Enkelstroth; Mejuffrouw R. J. Ch. Schröder; G. W. de Vries; Mevrouw A. E. Pijttersen—Parmentier; J. H. Landegent; J. H. A. Janné.

Naar Southampton: Mevrouw J. C. Bouman—de Lange: Mevrouw H. Jansen—Pekmöller.

Naar Marseille: Mr. H. C. Willink Ketjen; I. Edelkoort.

Te Southampton schepen zich in naar Tanger: G. Rijman.

Naar Marseille: Mr. Cooke.

Te Marseille zullen zich inschepen: P. Vellema met echtgenoote en 2 dochters; Tj. Pijttersen; Herm. Rosenthal; Mevrouw van der Waerden—Bloom; Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan; Mr. N. M. Lebret; M. A. Thomas; G. H. Watson en echtgenoote; P. L. Desmet; A. C. Korpershoek van der Kooij; W. H. Brussée; A. J. van der Linden en echtgenoote; P. W. Hammans met echtgenoote en dochter; F. N. K. Indorf met echtgenoote en 3 kinderen; H. Th. M. Muller; W. F. Hillerström; N. Boivin; Mejuffrouw M. E. Gordon; Mejuffrouw A. Gordon; W. F. Selle en echtgenoote; Mejuffrouw E. Coerman; J. Wijt Jzn.; D. Polderman; G. Simpson Jr.; F. W. L. Bergman; L. Ch. Bol; T. Claassen; C. P. Zonnevyle; D. M. Kan; W. Westerveld.